

Κοινωνία, Πολιτισμός και Χώρος

Η κοινωνική σημειωτική οπτική

Αλέξανδρος-Φ. Λαγόπουλος

και

Κάριν Boklund-Λαγοπούλου

Θεωρητική προσέγγιση

Οι διαστάσεις του πολιτισμού

Συνολική κοινωνική δομή

Πολεοδομικός και χωροταξικός προγραμματισμός

Πολιτική οικονομία του χώρου

Θεωρητική προσέγγιση

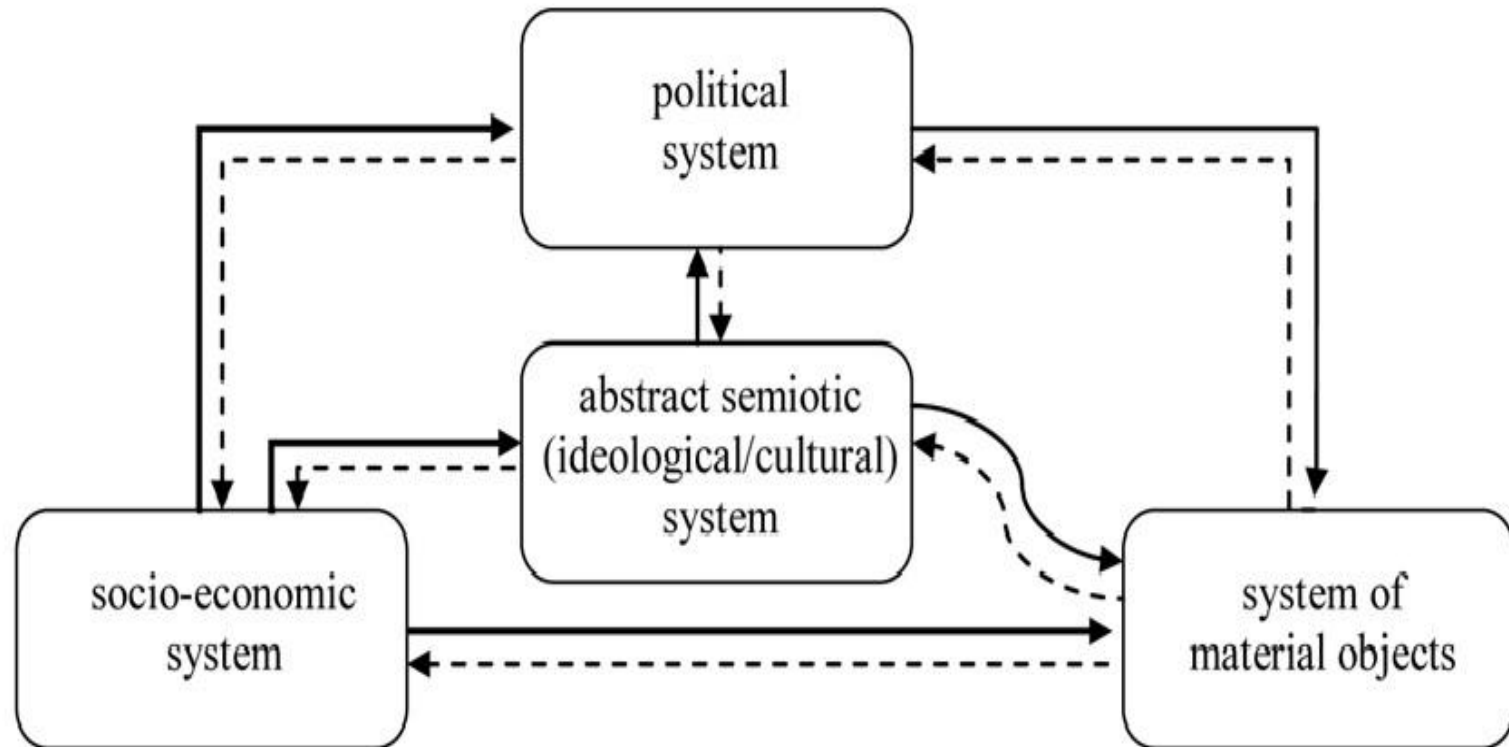
Οι διαστάσεις του πολιτισμού

Αντικείμενα μελέτης πολιτισμού (κουλτούρας) = αντικείμενα σημειωτικής

- (α) Γενικό ιδεολογικό (αξιακό) σύστημα κοινωνίας (κοσμοθεωρία, *épistémè*)
- (β) Ιδεολογικό και ευρύτερα νοηματικό σκέλος φιλοσοφίας και επιστημονικής σκέψης
- (γ) Πνευματικά-αξιακά διανοητικά συστήματα
- (δ) Καλλιτεχνικά-επικοινωνιακά συστήματα
- (ε) Καθημερινές σημαίνουσες πρακτικές
- (στ) Υλικός πολιτισμός
- (ζ) Αντιλήψεις αναφερόμενες σε φαινόμενα της κοινωνίας εκτός πολιτισμού και της φύσης

Θεωρητική προσέγγιση

Συνολική κοινωνική δομή

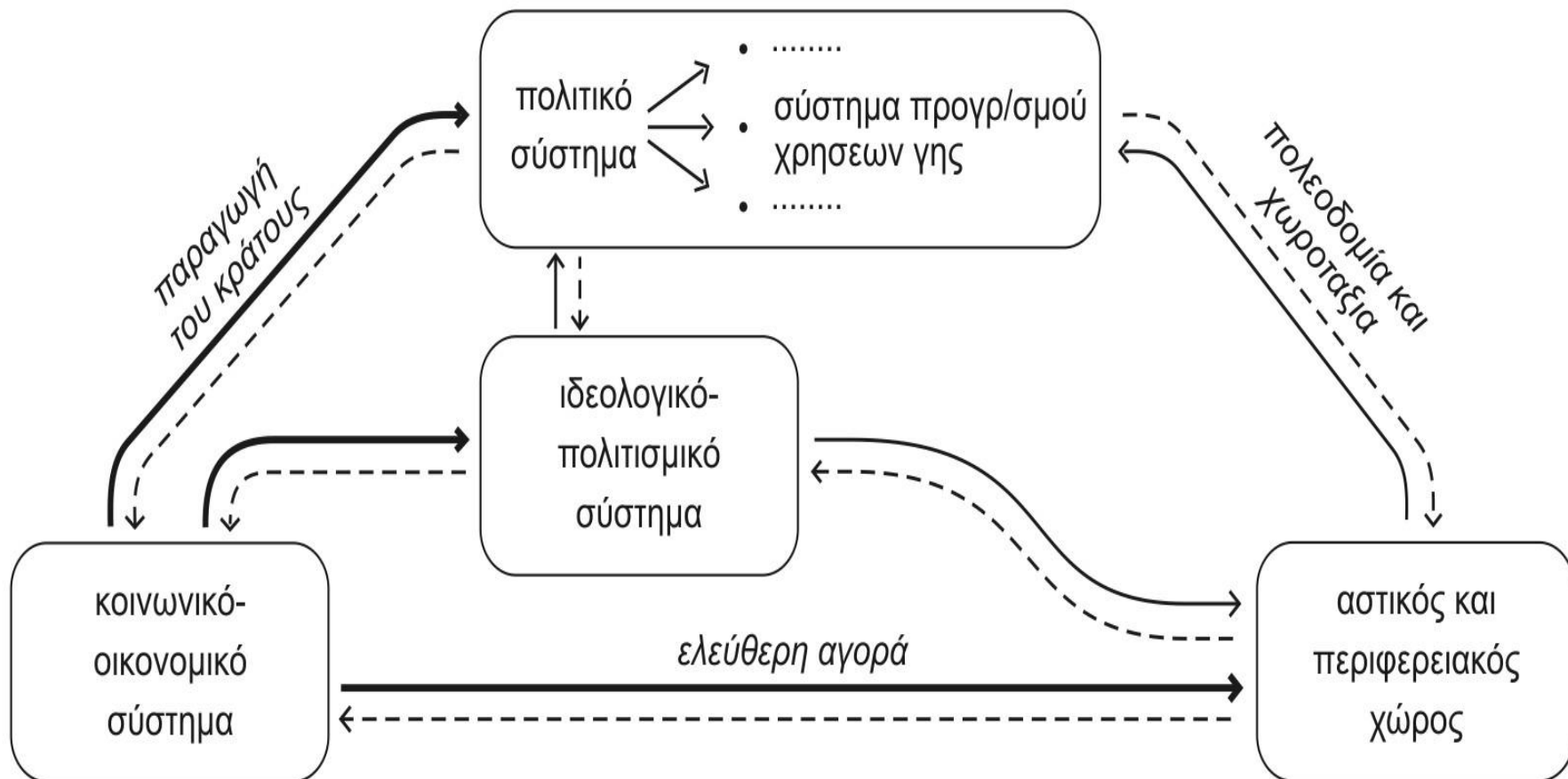
Θεωρητική προσέγγιση

Οι πέντε μορφές του τόπου

Προβολή ιδεολογίας πάνω στον χώρο	κατά τη δημιουργία νέου χώρου (παραγωγή χώρου)
	επανερμηνεία (εκ των άνω) υπάρχοντος χώρου
Ιδεολογική παραγωγή πολιτιστικών δραστηριοτήτων	σε ιδιαίτερο κέλυφος (πολιτιστική εγκατάσταση) ή όχι
	παραγωγή πολιτισμού (σε χώρους εργασίας των παραγωγών)
Ιδεολογική κατανάλωση του χώρου	κατά τη σύλληψή του (εκ των κάτω) από τον καθημερινό άνθρωπο

Θεωρητική προσέγγιση

Πολεοδομικός και χωροταξικός προγραμματισμός

Εφαρμοσμένη ανάλυση

Μεσοποταμία

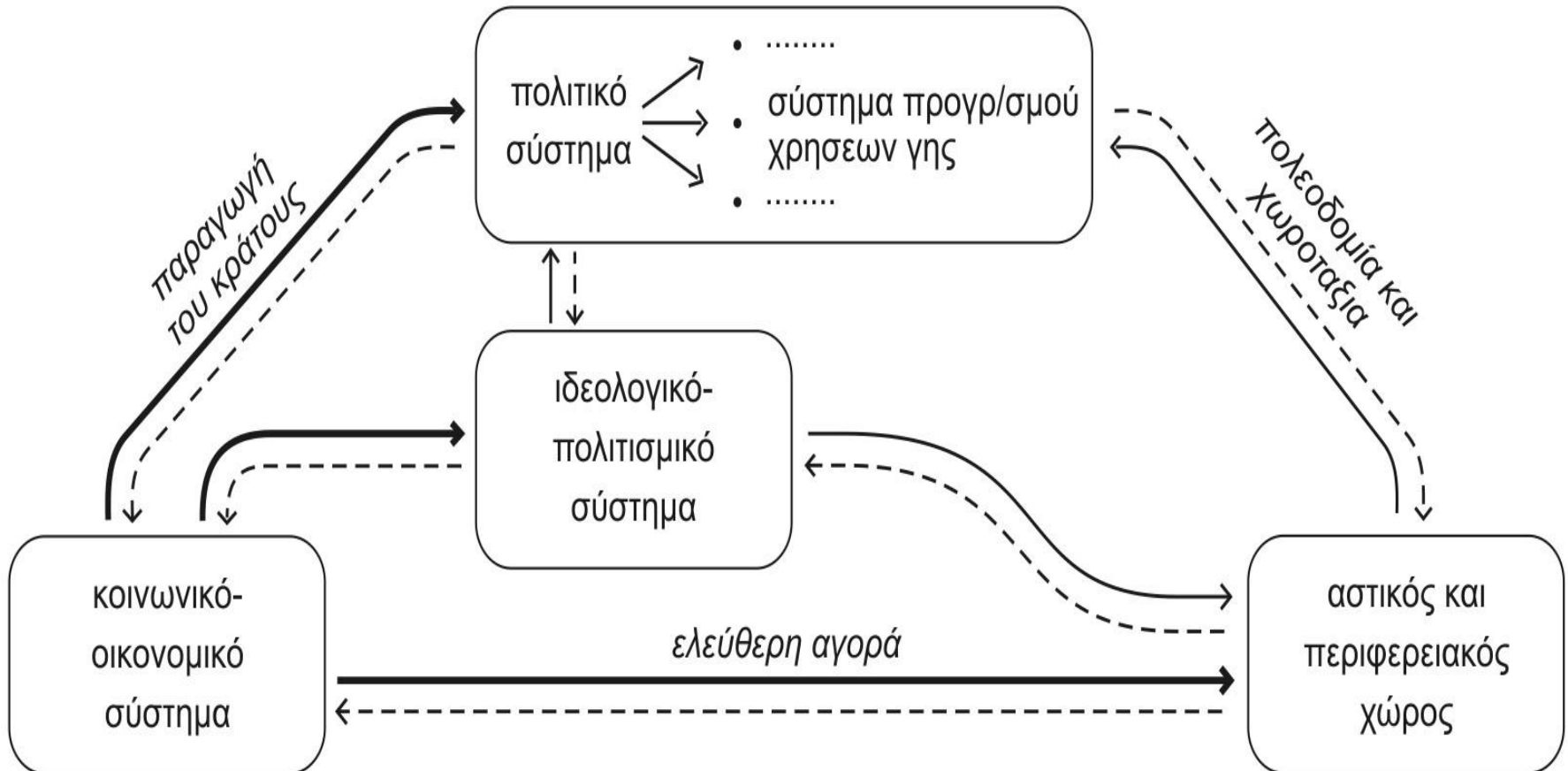
Αρχαία Ελλάδα

Σύγχρονη Ελλάδα

Ελλάδα αρχών 20ού αιώνα

Εφαρμοσμένη ανάλυση Μεσοποταμία

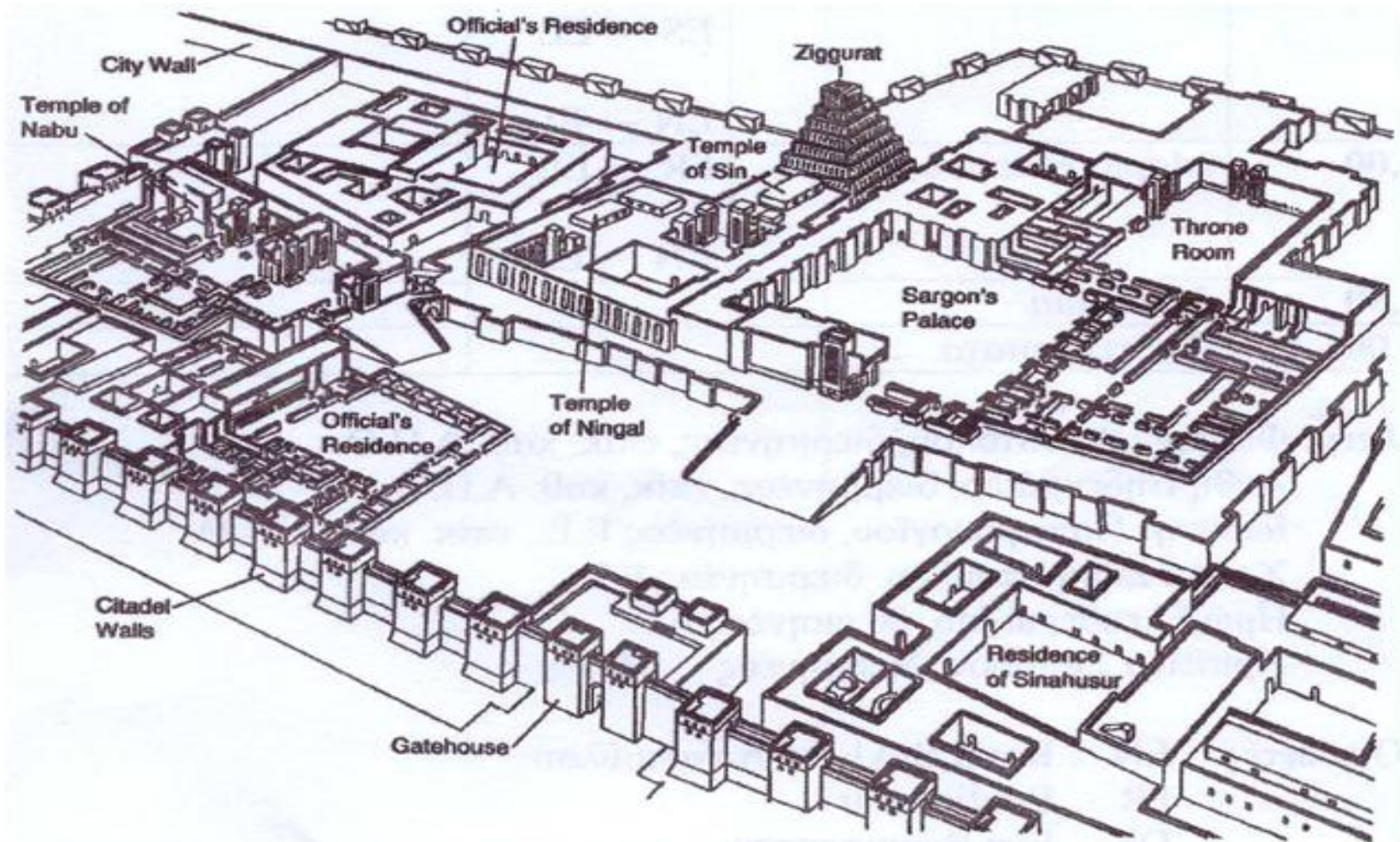
Συνολική κοινωνική δομή

Εφαρμοσμένη ανάλυση Μεσοποταμία

Khorsabad

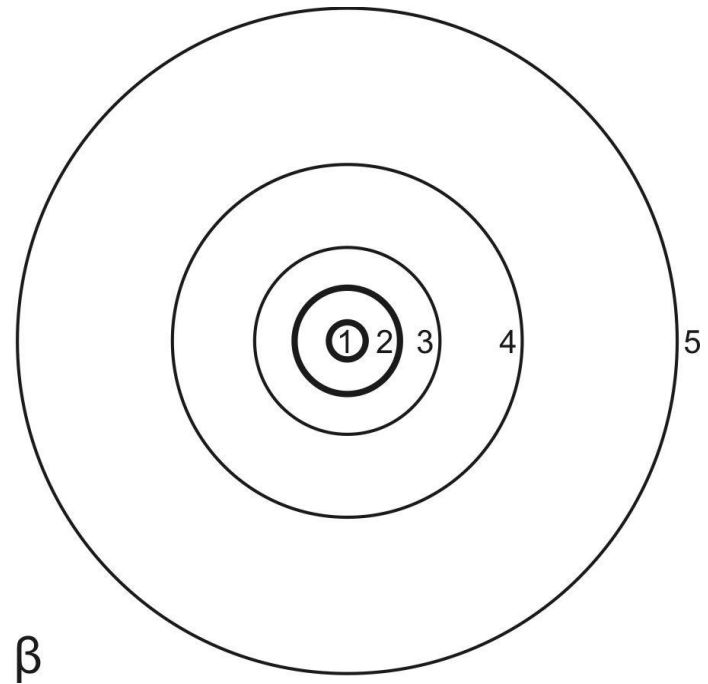
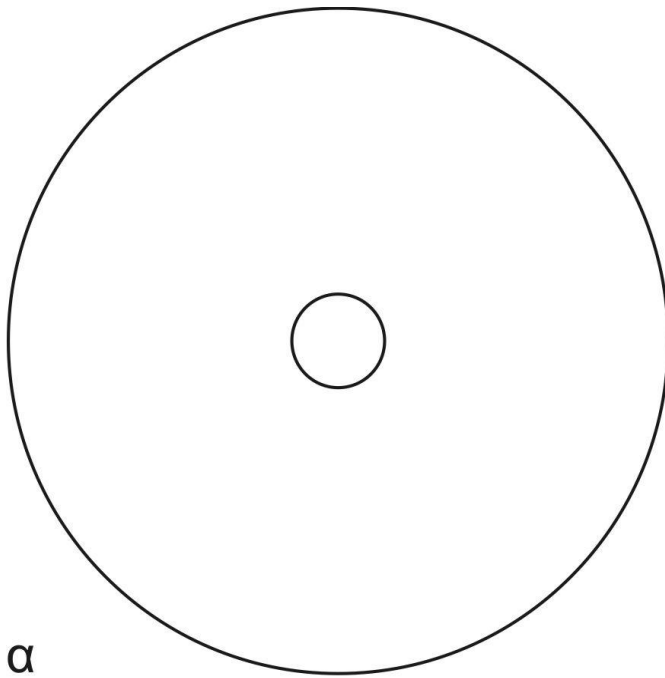
Εφαρμοσμένη ανάλυση Αρχαία Ελλάδα

Ο Δορυφόρος
του Πολυκλείτου

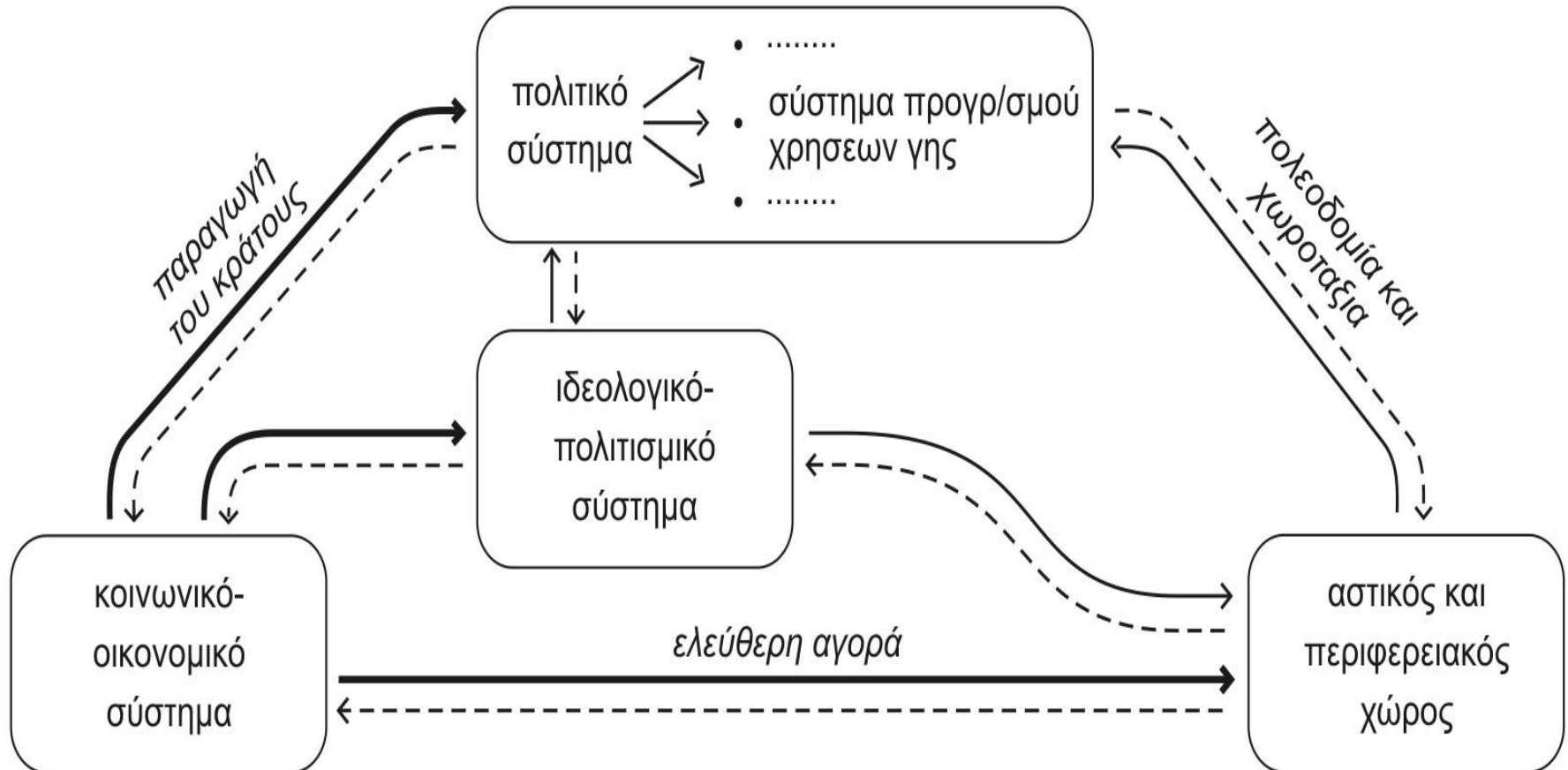
Εφαρμοσμένη ανάλυση Αρχαία Ελλάδα

Σημειωτικό μοντέλο του χώρου

Εφαρμοσμένη ανάλυση Αρχαία Ελλάδα

Συνολική κοινωνική δομή

Εφαρμοσμένη ανάλυση Σύγχρονη Ελλάδα

Ταξικά σημειωτικά μοντέλα του χώρου

Code	Class		
	working	lower middle	middle
economic development	{ + and -		{ +
economic activities		{ +	{ +
ecological	{ + and -	{ +	
lifestyle	+ and -		{
wealth	+ and -	{ +	
mentality		{ +	
general social			{ +
aesthetic			{ +
functional			{ +
built environment			{ +

Εφαρμοσμένη ανάλυση Σύγχρονη Ελλάδα

Σημειωτικά μοντέλα χώρου των φύλων σε
συνάρτηση με την ιεραρχία του δικτύου οικισμών

Code	Whole sample		Settlement hierarchy								
			metropolis and province		metropolis		province		countryside		
	male	female	male	female	male	female	male	female	male	female	
social origins		—									
political	—	—							+and—		
historical	~									—	
experiential	—			+							
leisure	—	+				+and—		+and—		—	
economic development				—					+	~	
general economic								+		+	
ecological								+			

Εφαρμοσμένη ανάλυση

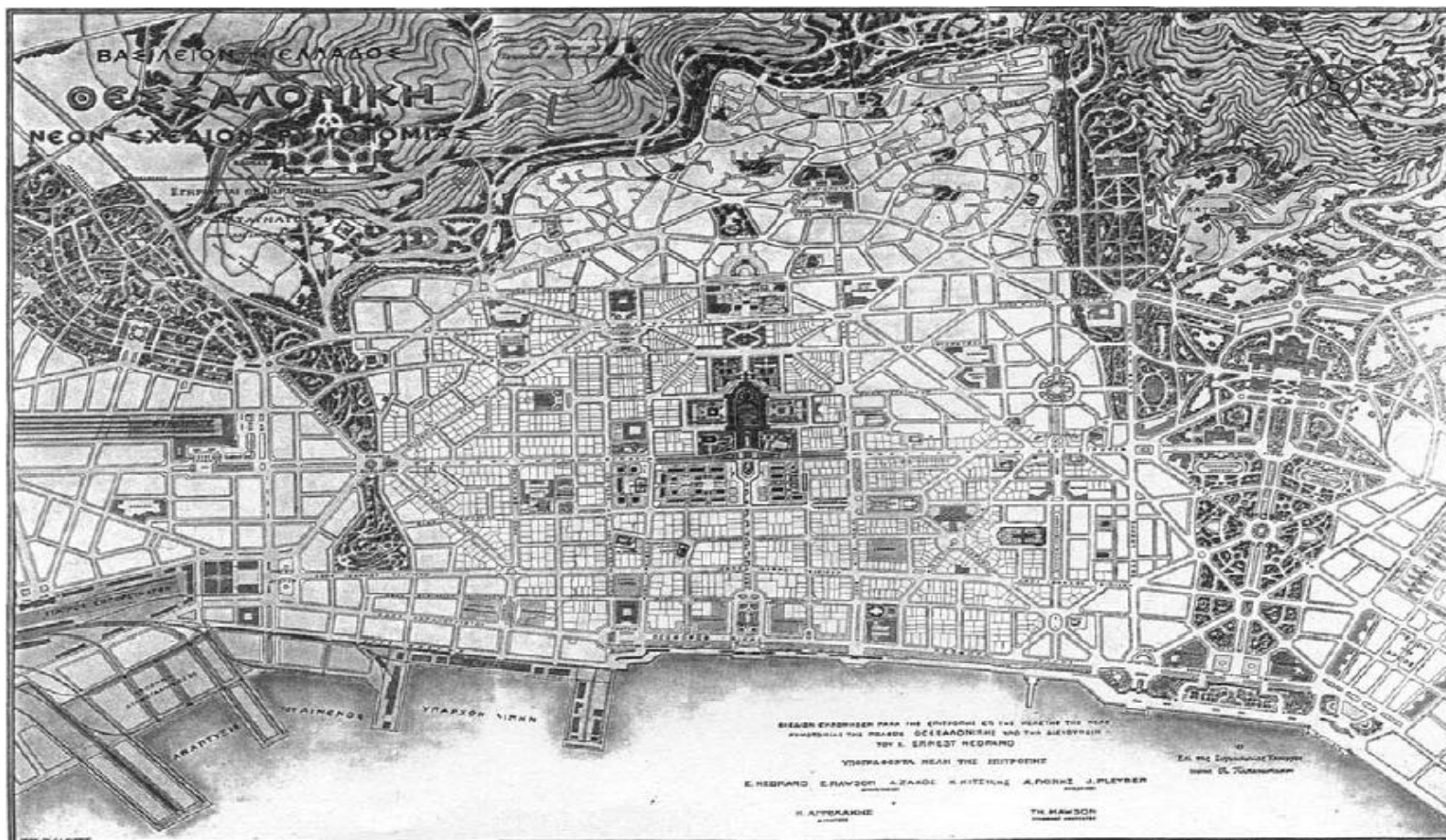
Σύγχρονη Ελλάδα

Τυπολογία χαρτογραφικών σκίτσων σε συνάρτηση με τάξη, φύλο και ιεραρχία οικισμών

Map type	Class		Gender		Settlement hierarchy		
	working	middle	men	women	metropolis	province	countryside
a					+	-	~
b	+	-	+	-	-		+
c	+	-	-	+			

Εφαρμοσμένη ανάλυση Ελλάδα αρχών 20ού αιώνα

Η κεντρική περιοχή Θεσσαλονίκης σύμφωνα με το
σχέδιο Hebrard

Εφαρμοσμένη ανάλυση

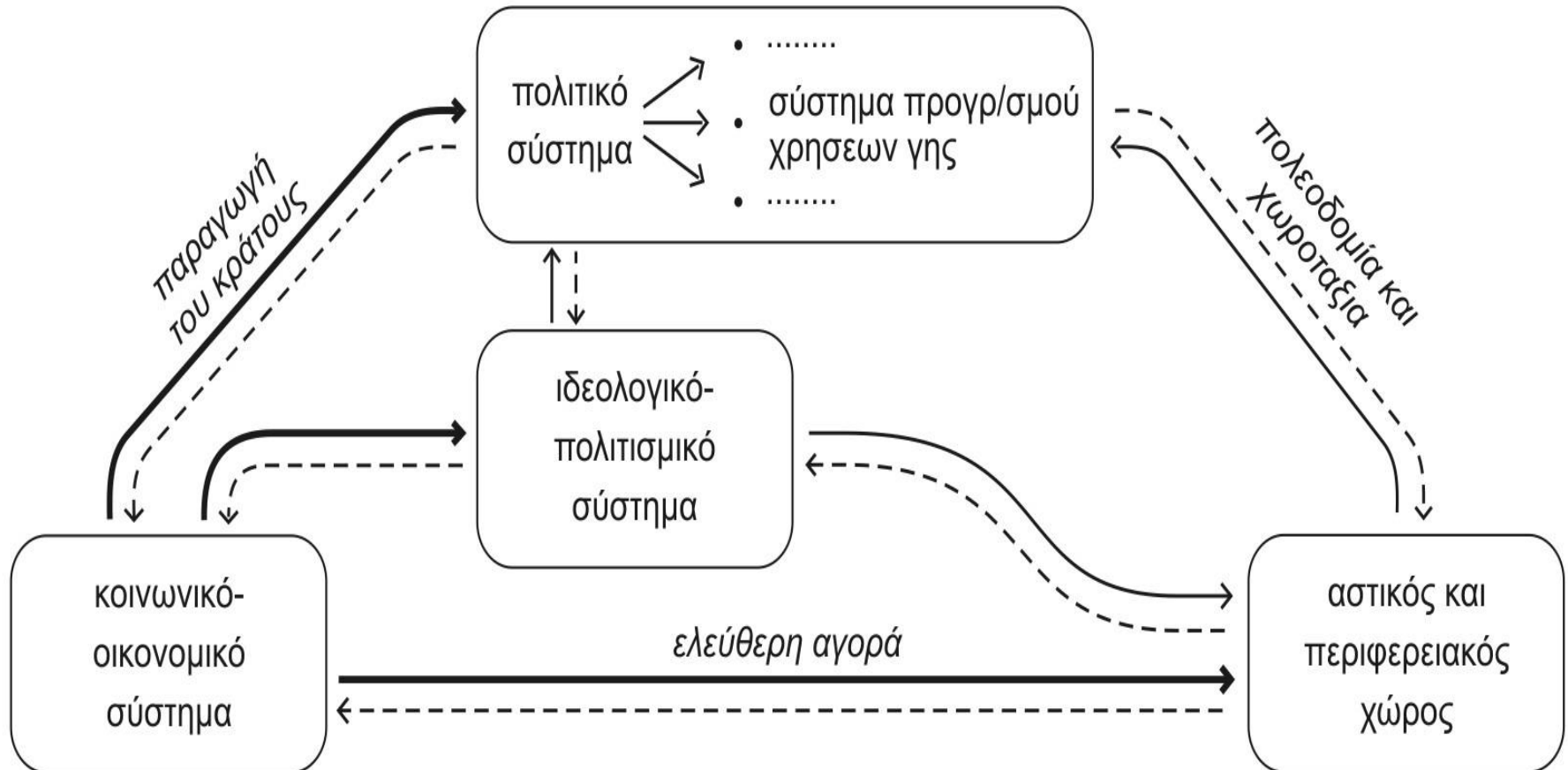
Ελλάδα αρχών 20ού αιώνα

Οι κώδικες του σχεδίου Hebrard και ο συμβολισμός τους για Γάλλους και Έλληνες

Κώδικας	Συμβολισμός	
	Hébrard	Ελληνική άποψη
α) οικονομικός	«σύγχρονη πόλη», «σημαντική πόλη»	ίδιος
β) τοπογραφικός	αισθητικός	ίσως
γ) οικολογικός:	άγνωστος	άγνωστος
γ ₁) αναψυχής	άγνωστος	άγνωστος
γ ₂) υγιεινής	άγνωστος	άγνωστος
δ) λειτουργικός	«ευρωπαϊκότητα», «σύγχρονη πόλη»	ίδιος
ε) κυκλοφοριακός	«ευρωπαϊκότητα», «σύγχρονη πόλη»	ίδιος
στ) κοινωνικός	πιθανώς «ευρωπαϊκότητα»	ίδιος
ζ) αισθητικός	«γραφικότητα»	όχι
η) πολιτισμικός:		
η ₁) σύγχρονης εποχής	«ευρωπαϊκότητα», «σύγχρονη πόλη»	ίδιος
η _{2.1}) αρχαιότητας	«αρχαία προέλευση»	ίδιος και εθνικός/εθνικιστικός
η _{2.2}) Βυζαντίου	«βυζαντινή προέλευση»	ίδιος και εθνικός/εθνικιστικός
η _{2.3}) ανατολισμού	«γραφικότητα»	όχι
θ) αστικής μορφολογίας	«αρχαία και αναγεννησιακή προέλευση»	«αρχαία προέλευση»
ι) σχέσεων πολιτισμών	«γαλλική ανωτερότητα»	ναι και όχι

Εφαρμοσμένη ανάλυση Ελλάδα αρχών 20ού αιώνα

Συνολική κοινωνική δομή

Σας ευχαριστούμε